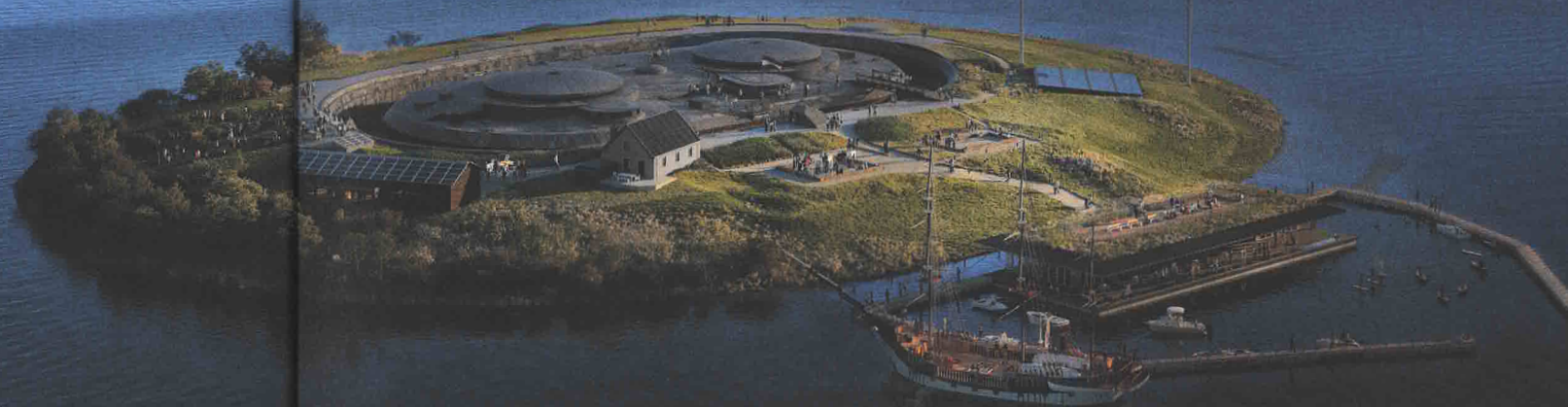

Voor Pampus

Door Alexander Hiskemuller
Beeld PixelPool en Paul de Ruiter Architects

Midden op het IJmeer, een half uurtje varen van Amsterdam, ligt Pampus. Het forteiland, een bouwkundig pareltje en Unesco-werelderfgoed, biedt een schat aan historie en natuurschoon. En is straks volledig duurzaam en klimaatneutraal.

→ Pampus is een bijzonder stuk nationaal erfgoed. Het eiland werd in 1895 aangelegd als sluitsteen van de 135 kilometer lange verdedigingslinie de Stelling van Amsterdam. De manschappen die op Pampus waren gestationeerd, moesten zich in oorlogstijd maandenlang kunnen redden. En omdat er geen waterleiding en elektriciteitskabel waren, werd er op Pampus volgens slimme en eenvoudige manieren gewerkt en geleefd om

zo zuinig mogelijk om te gaan met de schaarse middelen. René Dijkstra van Stichting Forteiland Pampus: "Pampus was eind 19e eeuw eigenlijk dé voorloper van de circulaire economie."

Een verdedigingsfunctie heeft Pampus al lang niet meer, maar het eiland wil zijn geschiedenis eren en een proeftuin zijn voor de overgang naar de circulaire economie. In 2025 moet Pampus volledig duurzaam en klimaatneutraal zijn.

René: “Onder het motto ‘duurzaam vooruit met historie’ wordt Pampus een duurzaam en zelfvoorzienend eiland. Met de verduurzaming van alle faciliteiten en de ontwikkeling van een educatief programma wordt het een inspirerende plek die de balans zoekt tussen mens en natuur.”

Oude techniek en nieuwe snufjes

Daarvoor zijn er in samenwerking met diverse partners bijzondere innovaties in gang gezet, die Pampus ‘oude’ inzichten op het gebied van duurzaamheid en zelfvoorziening in ere houden. De nieuwe waterzuiveringsinstallatie maakt gebruik van een oude techniek, namelijk filteren door zand en grind, gecombineerd met de aller-nieuwste snufjes op het gebied van waterzuivering, zoals nanofiltratie en uv-desinfectie. René: “Het nieuwste van het nieuwste gebaseerd op de historie. Ruimtevaarder André Kuipers wilde dan ook graag ingaan op onze uitnodiging om de installatie afgelopen juni feestelijk in gebruik te nemen.”

Kolenveld en moestuinen

Op dit moment wordt er gewerkt aan een energiestelsel. Precies op de plek waar vroeger de steenkolen lagen. Dit zogenaamde Kolenveld bestaat onder meer uit een zonnepanelenveld, twee windmolens van vijftien meter hoog en een biovergister die gft-afval – zoals snijresten uit de keuken – omzet in biogas. René: “Dat maakt het eiland fossielvrij. We kunnen zo afscheid nemen van de milieubelastende diesellaggregaten waarop het eiland draait sinds de openstelling voor het publiek in 1991.”

Ook heeft Pampus bijna zevenhonderd vierkante meter aan moestuinen. Want, zegt René, ook op het gebied van voedsel wil Pampus zo veel mogelijk zelfvoorzienend zijn. “We kunnen onze bezoekers dan gerechten uit eigen tuin serveren. Wat we niet produceren op het eiland, wordt zoveel mogelijk geleverd door lokale ondernemers binnen de Stelling van Amsterdam.”

Een drijvend entreegebouw

Het bijzondere sluitstuk wordt het drijvende entreegebouw, ontworpen door architectenbureau Paul de Ruiter Architects. Nu staat de entree breeduit vóór het fort, waardoor je de historische geschutskoepels nauwelijks kunt zien. Het nieuwe entreegebouw komt grotendeels onder water te liggen, waardoor de geschutskoepels weer helemaal te zien zijn. René: “Bovendien komt het

“Het nieuwe entreegebouw komt grotendeels onder water te liggen”

drijvende entreegebouw vóór het eiland te liggen. En ja, het is natuurlijk ook een knipoog naar het bekende Nederlandse spreekwoord ‘voor pampus liggen’.”

Het entreegebouw biedt met zijn twaalfhonderd vierkante meter ruimte aan de Pampuswinkel, een restaurant en zalen voor de educatieve programming. Er worden honderdduizend bezoekers per jaar verwacht. René: “Hoofddoel is om de mensen te inspireren met alles wat we op het eiland doen op het gebied van (her)gebruik van water, energie, voedsel en grondstoffen. We hopen dat de bezoekers ook ideeën opdoen om hun eigen leven te verduurzamen en hun ecologische voetafdruk te verkleinen.”

Jongeren zijn een belangrijke doelgroep; zij zijn tenslotte de toekomst. René: “In samenwerking met Stichting FutureNL is voor de bovenbouw van het basisonderwijs het lesprogramma Wonderlijk Water ontwikkeld, over hoe je zuiniger en slimmer met water om kunt gaan. Hiermee laten we zien dat impact maken mogelijk is. Voor de planeet, voor onszelf én voor toekomstige generaties.” ●

KLIJK VOOR MEER INFORMATIE
OP PAMPUS.NL

